

Dodatek k orientačním normám TAR

Mgr. Zdeněk Altman

Rozložení odpovědí u poradenské klientely

Popis vzorku

Výpočty byly provedeny s použitím 272 protokolů poradenských klientů ve věku od 9 do 23 let z mé vlastní praxe v pedagogicko-psychologické poradně. Nejčastějšími důvody vyšetření byla volba školy, ADHD/ADD, SPU, nebo různé psychické a výchovné potíže.

Věkově převažují žáci z 8. a 9. třídy, kde se většinou řešila otázka výběru SŠ. Pro nejmenší děti nejsou obrázky rukou dostatečně inspirativní, proto TAR u věkové skupiny 9–11 let zadávám jen u nadprůměrně nadaných dětí. Průměrný věk probandů byl 14,13 let. Ve zkoumaném vzorku, stejně jako u poradenské klientely, převažují výrazně chlapci nad dívkami (174 : 98, tj. 1,8 : 1).

Pozn.: Na svislé ose je uveden počet osob v jednotlivých věkových kategoriích, na vodorovné ose jsou zaznamenány věkové kategorie.

Rozdíly v rozložení počtu odpovědí podle pohlaví

Při porovnání odpovědí u chlapců a dívek byl statisticky významný rozdíl, logicky, pouze u škál AFF (častější u dívek) a AGG (častější u chlapců).

	Chlapci		Dívky	
	AFF	AGG	AFF	AGG
N	174	174	98	98
Průměr	1,88	2,62	2,38	2,06
Medián	2,00	2,00	2,00	2,00
Modus	1	1	2	1
St. odchylka	1,546	2,286	1,758	1,464
Minimum	0	0	0	0
Maximum	6	18	8	7

Rozdíly v rozložení počtu odpovědí podle věku

Byly porovnávány odpovědi u skupiny nejmladších (9–12 let, N = 63) a nejstarších (17–23 let, N = 28) poradenských klientů.

Vzhledem k malému počtu osob ve skupinách a nenormálnímu rozložení výsledků byl použit neparametrický Mann-Whitneyův test. Statisticky významné rozdíly byly prokázány u proměnných **AFF** (st. významnost 0,022, vyšší počet u starších), **DEP** (st. významnost 0,047, vyšší počet u starších), **TEN** (st. významnost 0,000,

vyšší počet u starších) a **MAL** (st. významnost 0,001, vyšší počet u starších). Shrnutí: malé děti dávají méně často emočně zabarvené (projektivní) a problémové odpovědi.

Zvláštnost v doprovodném chování při administraci

Velmi nápadným jevem u poradenské klientely je, že jen naprosto výjimečně berou karty do ruky a otáčejí jimi (jen u cca 1–2 %). U dospělých klientů jde o běžné, asertivní chování.

Kvantitativní vyhodnocení – očekávaná četnost odpovědí TAR u poradenské klientely (věk 10–18 let)

Vzhledem k velmi malému počtu osob v krajních věkových skupinách, byly další výpočty provedeny na souboru osob ve věku 10–18 let (N = 259).

Celkový počet odpovědí

Očekáváme **R = 15–31** (průměr = 23, medián = 21, modus = 20, st. odchylka = 8,17, min. a max. počet: 8 a 55).

Četnost odpovědí u poradenských klientů je obdobná jako u dospělých manažerů, kde očekáváme **R = 15–29** (průměr = 22, medián 21, modus 17, st. odchylka 7,94, min. a max. počet: 10 a 56).

Poměr Acting-out ratio,

AOR (AFF + DEP + COM : DIR + AGG + NEG)

Poměr průměrů je 2:1 (4,3 : 1,98).

Nejčastěji se vyskytuje **poměr 4:1**.

U dospělých manažerů je poměr vyrovnanější 3 : 2.

	AFF + DEP + COM Sociálně pozitivní, kooperativní postoje	DIR + AGG + NEG Sociálně negativní, konfrontační postoje
Průměr	8,59	3,97
Modus	8	2

Základní poměr INT : ENV : MAL : WITH

Průměrně se vyskytuje poměr **13 : 9 : 1 : 0**.

Nejčastěji se vyskytuje poměr **11 : 6 : 0 : 0**, což, kromě u MAL, přibližně odpovídá základnímu poměru u dospělých manažerů: 12 : 6 : 2 : 0.

Četnost MAL/R = 1:22. Zde musíme počítat s nejvýznamnějším rozdílem oproti dospělým manažerům: MAL/R = 1:10.

Signatura	INT	ENV	MAL	WITH
Průměr	13,09	8,59	1,41	0,12
Modus	11	6	0	0

Celkové rozložení počtu všech typů odpovědí

INT = 8–18 (průměr 13)					ENV = 3–13 (průměr 9)			MAL = 0–3 (průměr 1)			WITH = 0		
	P	M		P	M		P	M		P	M		P
AFF	0–4	2	DIR	0–3	1	ACQ	0–3	1	TEN	0–1	0	DES	0
DEP	0–1	0	AGG	0–5	2	ACT	2–10	3	CRIP	0–1	0	FAIL	0
COM	3–9	6	NEG	0	0	PAS	0–2	0	FEAR	0	0	BIZ 1	0
EXH	0–2	0							KO	0	0	BIZ 2	0

Pozn.: P = přibližný počet odpovědí v běžném a průměrně dlouhém protokolu; M = medián.

Pořadí četnosti výskytu všech typů odpovědí

Pro zajímavost, odpovědi NEG se u poradenské klientely v naprosté většině vyskytují u 3. tab. v podobě: „posmívá se“ nebo „žaluje, ten to byl“.

Jde o adekvátní interpretaci předlohy, a proto jí nemusíme přikládat zvýšený varovný význam.

	Signatury	Výskyt v %*	Přibližný počet**	Význam přítomnosti daných signatur v protokolu
1.	COM	27,50	3–9	Nejběžnější a nejjednodušší typ odpovědi. Jejich absence je výjimečná a významná.
2.	ACT	25,20	2–10	
3.	AGG	10,16	0–5	Běžný a víceméně i žádoucí typ odpovědi. Potenciálně varovný může být jak jejich nedostatek, tak i zvýšená kvantita nebo jejich neadekvátní podoba (zejména u DIR a AGG).
4.	AFF	9,19	0–4	
5.	ACQ	8,02	0–3	
6.	DIR	5,83	0–3	
7.	PAS	2,85	0–2	Méně běžné odpovědi. Jejich zvýšená přítomnost je varovná.
8.	EXH	2,65	0–2	
9.	CRIP	2,64	0–1	
10.	DEP	1,73	0–1	
11.	TEN	1,61	0–1	
12.	NEG	1,17	0	Výjimečně se vyskytující odpovědi. Mají varovný význam. Zejména FEAR.
13.	FEAR	1,08	0	
14.	KO	0,49	0	
15.	BIZ	0,27	0	Patologické odpovědi.
16.	DES	0,11	0	
17.	FAIL	0,02	0	

Pozn.: *Výskyt v % = procentuální zastoupení dané signatury v celém zkoumaném vzorku N = 272;

**Přibližný počet = očekávatelný počet odpovědí v běžném a průměrně dlouhém protokolu.

Srovnání signatur se statisticky významnou rozdílnou četností u poradenských klientů a dospělých manažerů

	Poradenští klienti N = 272			Dospělí manažeři N = 241		
	Signatury	Výskyt v %	Přibližný počet	Signatury	Výskyt v %	Přibližný počet
1	AGG	10,16 %	0–5	AFF	11 %	2–3
2	AFF	9,19 %	0–4	DIR	8,6 %	1–3
3	ACQ	8,02 %	0–3	AGG	7,8 %	1–3
4	DIR	5,83 %	0–3	ACQ	5,7 %	0–2
5	PAS	2,85 %	0–2	DEP	4,5 %	0–1
6	DEP	1,73 %	0–1	PAS	4,4 %	0–1
7	TEN	1,61 %	0–1	TEN	3,5 %	0–1

Pozn.: Signatury jsou uspořádány podle četnosti výskytu.

Obsahové signatury – suspektní reakce

Suspektní signatury, známky projektivních bloků, se u poradenských klientů vyskytují spíše jen málo často. Logicky se u dětí nejčastěji objevují infantilní (im) odpovědi. (Řazeno dle četnosti výskytu).

Signatura	im	in	šok	inan	den
% výskytu	23,94	18,53	11,97	6,56	6,54

Pozn.: % výskytu uvádí procentuální množství protokolů, ve kterých se objevila odpověď dané signatury.

Doplňkové signatury

Častěji se vyskytují jen dvě doplňkové signatury. Z toho opakování odpovědi (pers) se ale vyskytuje u většiny protokolů. Pro zajímavost, např. sexuální zbarvené odpovědi (sex) se ve zkoumaném vzorku nevyskytují vůbec.

Signatura	pers	hid
% výskytu	65,64	11,58

Pozn.: % výskytu uvádí procentuální množství protokolů, ve kterých se objevila odpověď dané signatury.